

๓.๒.๖(๔) ประเพณีใหว่ต่ายายผีกลางเลียน ชนะศึก และอรุณรัตน์ สรรเพ็ชร

ย ประเพณีเปรียบเสมือนกระจกเงาของสังคมที่สามารถสะท้อนและถ่ายทอดให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ นิสัยใจคอก และสังคมนิยมธรรมเนียมของท้องถิ่นนั้น ๆ ในแต่ละยุคสมัยที่สืบทอดกันมาเป็นระยะ ๆ ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์จากอดีตถึงปัจจุบัน (อรุณรักษ์ย์ พวงผล ๒๕๔๐ : ๘๓) จึงแสดงให้เห็นว่าประเพณีเป็นมรดกทางสังคม ซึ่งอนุชนรุ่นหลังได้รับช่วงสืบทอดจากบรรพบุรุษของตนให้เจริญงอกงาม โดยเฉพาะความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจของผู้คนที่มีความสมัครสมานสามัคคี พร้อมใจกันปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งประเพณีแห่งท้องถิ่นตน(สุเมธ เมธาภิทยากุลและคนอื่น ๆ ๒๕๔๐ : ๑๘๖-๑๘๗) และประเพณีจะบ่งให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นชนบธรรมเนียมประเพณีมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข (อรุณรักษ์ย์ พวงผล ๒๕๔๐ : ๘๓)

ย ความกตัญญูรู้คุณเป็นคุณธรรมที่สูงส่งของความเป็นคนย การแสดงความรู้คุณต่อสิ่งต่างๆ มักจะแสดงออกในรูปของพิธีกรรมซึ่งในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีพิธีกรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ (สุพจน์ย์ พฤกษ์วัน ๒๕๔๐ : ๒๐) และประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูรู้คุณในบรรพชนย ชาวใต้ถือว่าความกตัญญูและความรักในเชื้อสายเหล่ากอเป็นคุณธรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดสุข และความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (ปรีชา นุ่นสุข ๒๕๓๗ : ๒๑)

ย [ท้าวเทพกระษัตรี](#) ย (ท่านผู้หญิงจัน)
[ท้าวศรีสุนทร](#) (คุณมุก)
[พญาถลางทองพูน ถลาง](#)
[พญาถลางเทียน](#) ย (พญาเพชรศรีศรีพิไชยสงครามรามคำแหง) เมืองภูเก็ต พญาทูลราชเทียร ([จดหมายเหตุเทียน](#))
[แม่ปราง](#)
[เจ้าคุณมารดาทอง](#)
[พระยงกัฏฐย](#)
[มหาดเล็กเนียม](#)
[ทองเพ็ญ](#) ย

ย

ย

ย การเกิดขึ้นของประเพณีใหว่ต่ายายผีกลาง* ย อำเภอถลาง ย จังหวัดภูเก็ต เกิดจากการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลและความสำเร็จในบุญคุณของบรรพบุรุษ รวมทั้งยังเป็นการพบปะระหว่างเครือญาติ และยังถือว่าเป็นวันรวมญาติอีกด้วยองค์ประกอบของพิธีใหว่ต่ายายผีกลาง

ย ประเพณีใหว่ต่ายายผีกลาง ย มีองค์ประกอบของการทำพิธีดังต่อไปนี้

ย ๑. ผู้นำในการประกอบพิธี ย จะต้องเป็นผู้มีความรู้ในด้านการประกอบพิธีกรรมเป็นอย่างดี สามารถจัดลำดับขั้นตอนของพิธีกรรมได้อย่างถูกต้อง มีความกล้าหาญ มีเวทย์มนต์คาถาสมาถ ป้องกันตนเองจากภูติผีปีศาจได้

ย ๒. ต่ายายผีกลางที่ได้รับเชิญมาร่วมประกอบพิธีใหว่ต่ายายผีกลาง ย จะมีวิญญาณที่ได้รับเชิญมาในพิธี ย เช่น แม่ธรณี ย กรุงพลี ย ภูมิจ้ำที่ ตาหลวงดาบทอง ตาหลวงเพชรณดิน ย แม่ยายเจ้าแม่ขุนนาง ตาหลวงดินทศมาส ย เจ้าในเกาะ ย พระยาถลาง ย ท้าวเทพกระษัตรี ย ท้าวศรีสุนทร ย เจ้าแม่โต๊ะยา ย พ่อตาโต๊ะแซะ ย และบริวาร เป็นต้น

ย ๓. ระยะเวลาของการประกอบพิธี ย ย พิธีใหว่ต่ายายผีกลางจะประกอบพิธีในเดือน ๔ หรือเดือน ๖ ไทย ย วันที่สามารถประกอบพิธีได้ ย คือ วันอังคาร ย วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ย ในวันข้างขึ้น ย เวลาที่สามารถประกอบพิธีได้คือเวลาที่ดวงอาทิตย์เริ่มจะลับขอบฟ้า จนถึงรุ่งเช้า

ย ๔. สถานที่จัด ย ในอดีตจะจัดกันบริเวณบ้านเจ้าเมืองถลาง หรือบ้านลูกหลานเจ้าเมืองถลาง ย เช่น บ้านลิพอน ย บ้านดอน ย บ้านสาคุ ย บ้านเหียง เป็นต้น ย ปัจจุบันจัดรวมกันที่วัดม่วงโกมารภัจย บ้านเหียง ย ตำบลเทพกระษัตรี ย อำเภอถลาง

ย ๕. โรงครู ย เป็นโรงที่ใช้สำหรับประกอบพิธีใหว่ต่ายายผีกลาง ย มีลักษณะการก่อสร้าง ย ง่าย ๆ ด้วยการปลุกเสา ๖ เสา (เพื่อความเป็นสิริมงคล) ย ไม่นำมาใช้ทำเสาสามารถใช้ได้ทุกชนิด ยกเว้นไม้ที่ใช้ทำราวตากผ้า เพราะถือว่าไม่เป็นมงคล ย หลังคามุงด้วยจาก ย มีหน้าจั่ว ๓ ด้าน ย หน้าจั่วแต่ละด้านจะใช้จากดานละ ๓ ตับ ย เพดานโรงครูใช้ผ้าขาวโดยใหว่จั่วผ้าใหว่เฉย ๆ ย ยาหมุม

ให้ใช้ที่หนีบหนีบเอาไว้เพื่อไม่ให้หลุด โรงครูจะหันหน้าไปทางทิศตะวันออกตามที่ตั้งของเครื่องบวงสรวง ภายในโรงครูจะมีคานัก* ทำด้วยไม้ไผ่ผูกกันด้วยหวาย อดหรือย่านาง ไม้ ๔ มุมย ที่ต้องมีคานักเพราะว่าที่แสดงให้เห็นถึงการแบ่งเขตไว้เฉพาะให้วิญญาณที่ได้รับเชิญมาเท่านั้น พื้นโรงครูจะทำไว้ ๒ ระดับ ชั้นบนสำหรับไว้วางเครื่องบวงสรวง ชั้นล่างไว้สำหรับผู้ประกอบพิธี ส่วนด้านหลังผู้ประกอบพิธีจะให้นักดนตรีนั่ง

ย ๖. อุปกรณ์ในการประกอบพิธี ประกอบด้วย สายสิญจน์ หม้อน้ำมนต์ ผ้าขาว ข้าวสารเสก (สำหรับขับไล่ผีตายโหง ผีตายพราย)ย มีดหมอ ฐูปเทียน กายาน (เพื่อให้มีกลิ่นหอมไปไกลถึง ๑๐๐ โยชน์)ย หมากพลู ข้าวตอก ดอกไม้ ขนมนวด ขนมหาว กล้วย อ้อย ถั่ว งา ข้าวเหนียวเหลือง-ขาว ไข่เป็ด เหล้าขาว ปลายมีหัวมีหาง แกลงยยอดผัก น้ำขุบยอดหนะ* บายศรี สำหรับบายศรีที่ใช้บูชาครูจะมี ๓ ถึงย ๙ ชั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งชั้นบนสุดของบายศรีจะใส่ไข่เป็ดต้ม ๑ ฟอง หมาก ๓ คำ และของหวานเล็กน้อย ส่วนชั้นอื่น ๆ จะใส่ผลไม้ ของหวาน และหมาก ๑ คำ

ย ๗. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีไหว้ตายายผีกลาง ได้แก่ ทับสั้น ๑ คู่ กลอง ๑ ใบ ซอด้วง ๒ คัน โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ และรำมะนา นักดนตรีมีประมาณ ๗ คนย ทำนองเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบย เป็นทำนองร้องเชิญ ใช้เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และดวงวิญญาณ

ย ๘. เครื่องบวงสรวงย ในการประกอบพิธีบวงสรวงตายายผีกลาง จะมีเครื่องบวงสรวงต่างๆ เช่น ห่อหมก เบื่อทอด* ลูกชิ้น ปลาตาก ปลาช่อนปิ้ง แกลงย แกลงสมพรหม (แกลงผักหลายชนิดรวมกัน) เกลือเคียว* หอยอ้ว (หอยทอด) พวรวหมกเครื่อง* แกลงยอด(ต้มกะทิยอดหวายพวน ยอดชก ยอดเรียน) น้ำขุบเมืองหลวง ๘ อย่าง* คือน้ำขุบเยาะ*ย หยา*ย เคียว ไครย หมก เสี่ยง คั่ว และน้ำขุบเมือง พรหมผักเกล็ด (ผักเคียง) ลูกตอลูกเนียง ลูกเหรียญ ผลไม้ของหวาน เช่น ขนมหัด บัวลอย เหนียวแดง-ขาว เหนียวกววน ขนมห่อ ต้ม ลาก เทียน ท่อนไต้ ถั่ว กานบัว จูจุน อ้อย แดงโม สับประรด ลูกจันทน์ หมากอ่อน ยาเส้นใบจาก(บุหรือใบจาก) หมากพลู ไข่สามแฉ่ง* เป็นต้น

ย ๙. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมย มีดังนี้

๙.๑ ผู้ประกอบพิธีเชิญครูอาจารย์

๙.๒ บริกรรมคาถาเปิดประตูหน้าต่างเพื่อกันไม่ให้ผีเข้ามา

๙.๓ เสกข้าวสาร ๑ ถ้วย น้ำมัน ๑ ชั้น เพื่อกันไม่ให้ผีเข้ามา

๙.๔ เริ่มตั้งนมัสการโย สม. ๓ จบ

๙.๕ ไหว้สดดี ๑ จบย บทไหว้มีว่า

ศรี ๆ สวัสดิ์เจ้าข้าเออยย ยเชิญท่านมาสิงเออยย ข้าพหราช้าน้อยย เรียนอรอดย ชัดทั้งคากาย ศัตรูนี้กมาขอไหว้วินาศวินายสหายย ศรี ๆ จำเริญสูขสรพทุกขจึ่งเหือดหายลามกมาอย่าขาดสหายย ขอให้สวัสดิ์มีไชยเออยย มือข้าทั้งสิบนิ้วโย สม ฯลฯ

๙.๖ ไหว้สักเคโย สม. ๑ จบ

๙.๗ ไหว้พระอรหันโย สม. ๑ จบ

๙.๘ ออกชื่อบริถิย แม่นางธรรณี กรุงพลี พระภูมิเจ้าที่ย เป็นต้น

๙.๙ ร้องเชิญประกอบดนตรี

บทเบิกโรง

ได้ฤกษ์เบิกโรงย

ไม้อโถง ข้าจะไหว้เทวดา

นมัสการสละกะวะโดย

อิติปิโสกะวะ

เอเยปีติ-อะสุสะลาย ธรรมมา

พระวิภัตต์งหุย พระสังคินีแตงตา

พระธรรมเจ้าชาย แต่งหมุกลูกยา

ได้หายใจ ดินน้ำลมไฟย พรหมไป

ในร่างกา-ยาโย สม.บทเชิญลง

เชิญลงพอมาลยย อย่าให้มาทรงมานั่งถ้า*

เชิญมาเออะพอมาย มาแล้วอย่าพันไป

ราชครูของข้า---ลับตาไปแล้ว---

ดวงแก้วลูกหลานออกจากพก

โธเออยอนิจจังอนัตตา---รำลึกขึ้นมา

น้ำตาตกย เหมือนดวงแก้วลูกหลานออกจากพก---เหมือนหนึ่งยิว*พา-กาเฉียว*ย พุทธโธ นิสัจจังอนัตตาย มาทิ้งลูกยาไว้

คนเดียวย เหมือนหนึ่งยิวพา-กาเฉียว-ให้ลูกเหลียวหน้าไปหาใคร จะหันหน้าฟ้ง

ผู้อื่นความขึ้นลูกน้อยมีแคไหน

ให้ลูกเหลียวหน้าไปหาใคร

นอกจากโยราชครูของข้าอา

เชิญพ่อมาตามสายด้าย
เชิญพ่อรายมาตามสายไหม
มาแล้วพ่อยาพ่นไป
เชิญเข้าในโรงพิธี
มาทรงนี้พ่อไม่พอใจ
ลูกจะจัดมาใหม่ให้เข้ามา
ลูกน้อยจะขอขมาโทษ
พอลูกน้อยกราบกรานลูกเลยหนา
ผิดพลั้งเมื่อก่อนมา
ข้าหนอขออภัย

ผู้ประกอบพิธีจะร้องขับบทเหล่านี้ซ้ำๆ ไปมาอยู่หลายเที่ยว จนวิญญาณยอมมาประทับร่างม้าทรง ซึ่งบางครั้งใช้เวลานานมากถึง ๑ วัน กับ ๑ คี้นย หรือบางครั้งก็เมื่อยอมมาเข้าทรง ตองยกเลิกพิธี แล้วเริ่มงานใหม่อีกครั้ง

ประเพณีไหว้ตายายผีกลางเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาหลายชั่วคนย เมื่อมีการบวงสรวงที่อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรย ชาวบ้านจึงเลิกกราไป เพราะเข้าใจว่า การประกอบพิธีของทางราชการคงรวมถึงการระลึกถึงบรรพชนเช่นเดียวกับการไหว้ตายายผีกลาง แต่การประกอบพิธีของทางราชการไม่สมบูรณ์เท่าการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้าน จึงได้เพิ่มพิธีไหว้ตายายผีกลางในช่วงก่อนที่ประธานจะบวงสรวงและวางพวงมาลาสักการะท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ได้จัดติดต่อกันเป็นเวลา ๔ ปีย ต่อมาคณะกรรมการจัดพิธีกรรมเห็นควรให้จัดพิธีไหว้ตายายผีกลางที่บริเวณใกล้ที่อยู่เดิมของท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร ณ บริเวณเมืองกลางบ้านเคียนย จึงได้ใช้บริเวณวัดม่วงโกมารภัจจ์ เป็นสถานที่จัดพิธี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นมา

ประเพณีไหว้ตายายผีกลางเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษย และยังเป็นโอกาสที่ญาติพี่น้องได้มาพบปะกันอย่างกว้างขวางย ได้ถามสารทุกข์สุกดิบซึ่งกันและกัน ได้แสดงความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันย และยังเป็นผลสืบเนื่องให้เกิดความรัก ความสมัครสมานสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีของชุมชนสืบไป

ปัจจุบันประเพณีไหว้ตายายผีกลาง อาจจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีกรรมไปบ้าง ก็เพื่อปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมย เพื่อให้ประเพณีนี้ได้รับใช้สังคมและชุมชนต่อไป.

ย

ย

ย